

Necrològica

PROF. LLUÍS VALLMITJANA I ROVIRA. In memoriam.

(1914-2006)

Josep A. Bombí Latorre

Acadèmic numerari

Per a mi, és especialment dolorós, que la primera vegada que prenc la paraula en aquesta seu com a Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia ho faci en memòria del Professor Lluís Vallmitjana i Rovira al que vaig tenir l'honor de substituir en el setial i medalla número 46 quan va passar a emèrit per motius d'edat. Moltes gràcies a la nostra Presidència per aquest encàrrec.

El Prof. Lluís Vallmitjana va néixer a la vila de Torredembarra (Tarragona) el 24 de desembre de 1914. Va estudiar el batxillerat als Germans de la Salle de Tarragona, obtenint el títol a l'institut "Martí i Franqués". Després va ingressar a la Universitat de Barcelona on durant els anys 1930 al 1934 va fer la Llicenciatura en Ciències (secció naturals), títol que per raons òbvies no va rebre fins al setembre del 1940. Posteriorment l'any 1946 va defensar la seva tesi doctoral a Madrid, amb el títol: "Sobre los condriosomas de la fibra muscular estriada" dirigida per Emilio Fernández Galiano.

Des de bon començament va demostrar un gran interès per l'**activitat docent**. Així fou Ajudant d'institut de segona ensenyança durant els cursos 1935-36, 1939-40 i 1940-41. Al mateix temps treballà com Ajudant de Classes Pràctiques a la Càtedra d'Histologia de la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona durant els cursos 1934-35 i 1935-36, passant després a Auxiliar del 1939 al 1947. Aleshores va guanyar per concurs-oposició la plaça de Professor Adjunt Numerari d'Histologia, que va desenvolupar fins al 1950, al mateix temps que l'encarregaren la direcció de la Càtedra d'Histologia Vegetal i Animal de la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona.

El 23 de febrer del 1950 va guanyar les oposicions de Catedràtic Numerari d'Histologia Vegetal i animal de la mateixa facultat, que va desenvolupar fins a la seva jubilació.

A més de les activitats pròpies desenvolupà l'ensenyament de l'assignatura de Tècnica Microgràfica i fou l'introduïdor a la seva facultat de l'assignatura de Protozoologia i Bacteriologia que dirigí del 1945 al 1955 fins a la creació de la Càtedra de Microbiologia.

La seva **activitat científica** va centrar-se principalment en tres línies de recerca: l'estructura del citoplasma, l'estudi dels protozous i mètodes i tècniques en microscòpia.

Amb el seu caràcter emprenedor ja l'any 1956 va ser un pioner en la introducció de la microscòpia electrònica, treballant inicialment amb el primer microscopi electrònic de Catalunya, del doctor Conrad Xalabarder, instal·lat als Dispensaris Blancs de l'Institut Antituberculós de la Fundació Moragas. Com es poden imaginar la

compra d'un utilatge tan car en aquells moments de penúria no va ser una tasca fàcil, però el 1965, va aconseguir l'adquisició del primer microscopi electrònic de les universitats catalanes, amb la compra d'un microscopi Tesla de rastreig i un Philips de transmissió. Després va crear-se el Servei de Microscòpia Electrònica de la Universitat de Barcelona del que fou el director fundador.

Allà a la facultat, al seu voltant, va crear un grup molt important d'investigadors i deixebles que han fet importants contribucions científiques entre els que haig de destacar especialment a la professora Mercè Durfort. A més es va formar una veritable escola de microscòpia electrònica amb molts professors i tècnics superiors que amb el temps han aconseguit gran prestigi científic i tècnic. Aquest grup va ser en gran part el nucli inicial dels Serveis Científics Tècnics de la Universitat de Barcelona. Crec que aquest va ser un dels seus grans serveis prestats al nostre país.

Va ser col·laborador del Consell Superior d'Investigacions Científiques, essent cap de la secció d'histologia aplicada de l'Institut de Biologia Aplicada des del 1944. Al mateix temps del 1947 al 1965 va ser Tècnic Cap de Serveis del Laboratori Municipal de Barcelona en la secció de control d'aigües.

Penso que val la pena assenyalar que ja en acabar la llicenciatura l'any 1934 publicà el primer treball científic, que fou en català i es titulava "Tinció en viu dels hidrozous amb blau de metilè".

També va estudiar histològicament l'origen del pàncreas endocrí a partir de l'exocrí en els cecs pilòrics dels peixos teleostis, concretament en la tonyina, treball que fou guardonat per la Diputació de Cadis .

Era un home inquiet i amb un alt compromís de servei el que el va portar a participar en la gestió universitària com a secretari de facultat del 1954 al 56 i degà en funcions de la Facultat de Ciències de la UB del 1977 al 79. En crear-se l'any 1965 el Departament de Morfologia Microscòpica a la Facultat de Biologia també passa a ser-ne el director fins el 1984.

El Dr. Vallmitjana era membre de moltes **societats científiques** relacionades amb la seva activitat amb les que hi va mantenir molta dedicació. Entre elles destaquem la Societat Catalana de Biologia de la que en va ser vice-president, de la Institució Catalana d'Història Natural de la que va ser-ne vice-president el 1974 i president del 1982 al 1984, de la Real Sociedad Española de Historia Natural, de la Sociedad Española de Microscòpia Electrònica, de la Sociedad

Española de Histologia i del Groupement de Protistologues de Langue Française.

El 18 de novembre del 1982 va ingressar com a membre numerari de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona llegint el discurs amb el títol “Consideraciones críticas y comparadas sobre algunos componentes del protoplasma” que va ser contestat per Enrique Gadea Buisán. El 27 de novembre del 1983 va ingressar com a membre numerari d'aquesta Reial Acadèmia amb el discurs d'ingrés “*Algunos aspectos de la anatomía microscópica y sus relaciones con la técnica; el centriolo*” que va ser contestat pel professor Adolfo Azoy.

Com a catedràtic d'Histologia va mantenir una important relació amb altres catedràtics de la mateixa àrea de la Facultat de Medicina com els Professors Julio Garcia Sánchez-Lucas i Diego Ribas i Mujal. Especialment amb aquest últim hi tenia molta relació per la seva dedicació mútua a la microscòpia electrònica. Com els hi deia fa uns pocs mesos en el meu discurs d'ingrés jo el vaig conèixer pels voltants de l'any 1972 precisament en aquestes activitats. D'altra banda, ja en aquells moments ell era un referent en la microscòpia

electrònica, a la qual com saben he dedicat part del meu interès professional. Els hi haig de dir que en tinc un record molt càlid de lo bé que sempre em va tractar.

Per altra banda com comenta el Prof. Gadea i Buisan en una recent necrològica del nostre acadèmic feta a la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, també era molt aficionat a la mecànica, cosa que no m'estranya ja que moltes vegades he vist aquesta afinitat en persones especialment interessades en tècniques de laboratori i de microscòpia electrònica entre les que m'incloc i que comparteixo. El Professor Vallmitjana després de la seva jubilació l'any 1984 va continuar participant assíduament en les diferents activitats científiques de les institucions de les que era membre ja que fins al final va gaudir d'una gran lucidesa intel·lectual. El recordo jo mateix assistint moltes vegades a les reunions d'aquesta Reial Acadèmia i en altres institucions científiques participant-hi activament com també m'han confirmat altres persones.

Ens va deixar el 15 de gener d'aquest any als 91 anys d'edat. Descansi en pau! Des de aquí rebi la família, els seus fills, néts i besnéts el nostre record ben afectuós.

Dr. Lluís Vallmitjana i Rovira (1914-2006)